

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ І МУЗЕЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньо-професійної програми
доц. Марія ЗАЙЦЕВА

25 березня 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з навчальної роботи
проф. Ірина СТАШЕВСЬКА

24 08 2020 р.

Силабус
навчальної дисципліни

«ПСИХОЛОГІЯ»

Освітньо-професійна програма — Туризмознавство

Спеціальність — 242 Туризм

Галузь знань — 24 Сфера обслуговування

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Харків - 2020

Силабус склала
кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки
Радько Ольга Василівна

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол № 1 від «17» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри психології та педагогіки,
д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні групи забезпечення спеціальності 242 «Туризм», протокол
№ 1 від «27» серпня 2020 р.

Голова групи забезпечення
д. культ., доц.

Любов БОЖКО

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	Психологія
2	Викладач	Радько Ольга Василівна
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	radko.olga@meta.ua
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
5	Рік підготовки	1
6	Семестр	2
7	Лекції (год.)	20
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	20
9	Самостійна робота (год.)	80
10	Індивідуальна робота (год.)	—
11	Кількість кредитів	4
12	Загальна кількість годин	120
13	Види поточного контролю	поточне опитування, контрольні тестування, реферати, есе-рефлексія
14	Вид підсумкового контролю	2 семестр – залік.

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Психологія» покликана допомогти студенту досягнути розуміння сутності психічного відображення світу людиною, та на основі теоретичних знань озброїти студентів уміннями і навичками використання закономірностей психічної діяльності людини в умовах практичної діяльності.

Окрім цього психологія як навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у студентів розуміння основних категорій та понять психології, досягнути головні теоретичні напрями сучасної психології. У процесі вивчення дисципліни студенти мають ознайомитися з теоретично обґрунтованими методами дослідження психічних процесів та особистості, змістом та структурою особистості, її індивідуально-типологічними проявами.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Психологія функціонує і розвивається у нерозривному зв'язку як із багатьма суспільними науками (філософія, соціологія, політологія, педагогіка та ін.), так і з тими, що сфокусовані на проблемах управління виробництвом, підприємницькою та бізнесовою діяльністю, а також з тими, що стосуються психічного здоров'я та розвитку особистості. Зокрема, розгляд психологічних проблем психічного здоров'я особистості неможливий без відповідного знання функціонування та розвитку психіки, тобто без використання знань щодо психічних властивостей, станів та особливостей особистості. Особливо тісними є взаємозв'язки психології з такими психологічними дисциплінами як: психологія особистості, диференційна та гендерна психологія, соціальною психологією, історія психології та зоопсихологія. Першочергово мовиться про психологію особистості (проблеми самосвідомості, самооцінки, образу «Я», життєвого шляху), психологію творчості (творчі здібності особистості й особливості їх реалізації, активізація творчого потенціалу, а також умови формування і розвитку творчих особистостей в організації), соціальну психологію (взаємини особистості з іншими людьми, соціальними групами, спільнотами, соціальними інститутами, суспільством загалом), психодіагностику (засоби та методи діагностики психічних процесів, станів та властивостей), вікову і педагогічну психологію (можливості особистості на різних етапах онтогенезу),

Своєю чергою, здобутий студентами у ході вивчення навчальної дисципліни «Психологія» фрагмент соціокультурного досвіду у вигляді системи знань, умінь, норм і цінностей стане

теоретичним підґрунтям подальшого вивчення на наступних рівнях таких навчальних дисциплін як «Вікова психологія», «Клінічна психологія», а також при проходженні виробничої практики (стажування) і підготовці освітньо-кваліфікаційних робіт (написання міждисциплінарних курсових, дипломної роботи тощо).

2.3. Мета вивчення дисципліни – забезпечення набуття студентами ключових компетентностей з психології у контексті розуміння сутності психічного відображення світу людиною. На основі теоретичних знань озброїти студентів уміннями і навичками використання закономірностей психічної діяльності людини в умовах практичної діяльності.

Досягнення мети передбачає ознайомлення студентів із загальною парадигмою, концепціями та сучасними науковими школами психології та використання діагностичного інструментарію дослідження психічних процесів в професійній діяльності майбутнього фахівця туристичної діяльності.

2.4. Завдання вивчення дисципліни.

1. Сформувати цілісну систему знань з психології, що стосуються основних категорій психології, її методології, структури, перспектив розвитку психології, провідних сучасних тенденцій.

2. Розкрити закономірності пізнавальних та емоційно-вольових процесів; сутність індивідуально-психологічних особливостей людини; соціально-психологічні аспекти взаємодії особистості та групи.

3. Навчити майбутніх фахівців відбору та застосуванню психодіагностичного інструментарію для підвищення ефективності їх професійної діяльності.

4. Оволодіти навичками аналізу своєї діяльності та застосування методів когнітивної та емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Загальні компетентності:

- Володіння культурою мислення, аналізом, синтезом, узагальненням та систематизацією фактів і теоретичних положень.

- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Професійні компетентності:

- Здатність до професійної мобільності та уміння адаптуватися до нових виробничих ситуацій.

- Здатність до розробки та реалізації типових програм, спрямованих на профілактику відхилень у соціальному та особистісному статусі, психічному розвитку людини, а також негативного впливу професійних ризиків в різних видах діяльності.

2.6. Результати навчання.

Результати вивчення даної освітньої компоненти деталізують такі програмні результати навчання:

- організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки;

- розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, технікотехнологічна);

- застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг;

- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;

- діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

3. Політика дисципліни

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку не відпрацювання студентом усіх передбачених занять до екзамену він не допускається; пропущені заняття обов'язково мають бути відпрацьовані. Форму і час відпрацювання студент та викладач взаємопогоджують.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

4. Програма навчальної дисципліни:

Тематика курсу					
Тема, план лекції	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Розділ 1. Загальна характеристика психології як науки.					
Тема 1. Вступ до психології. 1. Предмет і об'єкт психології. 2. Взаємозв'язок психології та сучасних наук. 3. Основні теоретичні напрямки сучасної психології.	Лекція, семінарське заняття	1-3, 7-10	4	10 балів	
Тема 2. Предмет та науково-дослідні методи загальної психології. 1. Зміна предмету психології в процесі її розвитку як науки. 2. Класифікація методів сучасної психології.	Лекція	2-5, 7, 9, 11	2	10 балів	
Тема 3. Природничі основи психології. 1. Будова нервової системи та головного мозку людини. 2. Рефлекс. Види рефлексів. 3. Закони функціонування мозку. 4. Анатомо-фізіологічне представництво психічних процесів у головному мозку.	Лекція, семінарське заняття	1, 4, 6, 8, 12	4	10 балів	
Тема 4. Свідомість та підсвідомість людини. 1. Основні підходи до проблеми свідомості. 2. Основні психологічні характеристики свідомості. 3. Теорія свідомості К.К.Платонова. Структура свідомості. 4. Форми свідомості. 5. Свідомість та підсвідомість.	Лекція	6-10, 13	2	10 балів	

Тема 5. Спілкування як соціально-психологічний феномен. 1. Сутність, функції та структура спілкування 2. Комунікативна сторона спілкування 3. Інтерактивна сторона спілкування 4. Перцептивна сторона спілкування 5. Стили спілкування	Лекція, практичне заняття	1, 3, 5, 9, 14	4	10 балів	
Разом за розділом 1			16	50	
Розділ 2. Психологічна структура особистості.					
Тема 6. Потребностно - мотиваційна сфера особистості. 1. Поняття і основні види потреб. 2. Поняття мотивів. 3. Ієрархія мотивів. 4. Мотив і мотивація. 5. Теорії мотивації.	Лекція, практичне заняття	3, 5, 9	4	10 балів	
Тема 7. Темперамент та характер особистості. 1. Темперамент та його властивості. 2. Теорії темпераменту. 3. Характеристика типів темпераменту. 4. Поняття та структура характеру. 5. Типології характеру, акцентуації. 6. Формування характеру.	Лекція, практичне заняття	4-7, 9, 11-14	4	10 балів	
Тема 8. Здібності. 1. Характеристика здібностей. 2. Класифікація здібностей. 3. Рівні розвитку здібностей. 4. Природні умови формування здібностей - задатки. 5. Розвиток здібностей.	Лекція, семінарське заняття	2, 4, 7, 10.	4	10 балів	
Тема 9. Емоції та воля. 1. Загальна характеристика емоцій. 2. Основні типи емоційних переживань. 3. Фізіологічна основа емоцій. 4. Розвиток емоцій та їх значення для людини.	Лекція, семінарське заняття, практичне заняття	1-3, 5, 7.	6	10 балів	
Тема 10. Пізнавальні процеси особистості. 1. Відчуття та сприйняття. 2. Увага та пам'ять. 3. Мислення та інтелект. 4. Уява та мова.	Лекція, семінарське заняття, практичне заняття	1-4, 6, 8.	6	10 балів	
Разом за розділом 2			24	50	
Разом			40	100	

5. Тематика семінарських (або практичних) занять

Семінарське заняття № 1

Тема: «Вступ до психології» (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття про психологію.

2. Об'єкт та предмет психології.
  3. Основні поняття, за допомогою яких описуються психологічні явища, їхня класифікація..
  4. Категорії сучасної психології
  5. Принципи психологічної науки.
- Література: 1-3, 7-10.

Семінарське заняття № 2 (2 години)

Тема: «Природничі основи психології»

Питання для обговорення:

1. Нервова система організму.
2. Будова головного мозку людини.
3. Функціональна асиметрія головного мозку.
4. Рефлекторна дуга та рефлекторне кільце.
5. Вегетативна нервова система.
6. Вищі психічні процеси.

Література: 1, 4, 6, 8, 12

Практичне заняття № 1 (2 години)

Тема: «Спілкування як соціально-психологічний феномен»

Питання для обговорення:

1. Особливості невербальної поведінки людей.
2. Перегляд наукового фільму «Невербальна поведінка».
3. Інтерактивні ігри на тему «спілкування».

Література: 1-3.

Практичне заняття № 2 (2 години)

Тема: «Потребностно-мотиваційна сфера особистості»

Питання для обговорення:

1. Методи дослідження мотиції.
2. Мотивація досягнення та уникнення.
3. Дослідження мотиваційної сфери особистості (опитувальник для вимірювання мотивації досягнення, розроблений А.Мехрабіаном; опитувальник мотивації до успіху(Елерс); методика «Мотивація навчання у ВНЗ» Т.І.Ільїна).

Література: 3, 5, 9.

Практичне заняття № 3 (2 години)

Тема: «Темперамент та характер особистості»

Питання для обговорення:

1. Визначення типу нервової системи за допомогою теплінг-тесту (методика Є.П.Ільїна).
2. Дослідження властивостей темпераменту за методикою В.М.Русалова.
3. Дослідження екстра- інтроверсії та нейротизму за методикою Г.Айзенка (опитувальнику ЕРІ).
4. Дослідження акцентуацій характеру за методикою К.Леонгарда-Л.Шмішека. Дослідження характерологічних тенденцій (методика Лірі).

Література: 4-7, 9, 11-14.

Семінарське заняття № 3 (2 години)

Тема: «Здібності»

Питання для обговорення:

1. Загальне уявлення про здібності.
2. Природжені (природні) і набуті (соціально обумовлені) здібності.
3. Загальні і спеціальні здібності.
4. Теоретичні і практичні, навчальні і творчі, предметні і міжособистісні здібності.
5. Поняття задатків.

6. Задатки як природні і соціально сформовані передумови для розвитку здібностей більш високого рівня.

7. Розвиток здібностей.

Література: 2, 4, 7, 10.

Семінарське заняття № 4 (2 години)

Тема: «Емоції та воля»

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика емоцій.
2. Рівні та види емоційного реагування.
3. Аспекти розвитку емоцій.
4. Теорії емоцій.
5. Характеристика волі.

Література: 1-3, 5, 7, 19

Практичне заняття № 4 (1 година)

Тема: «Емоції та воля»

Питання для обговорення:

1. Дослідження емоційного відгуку (емпатичних тенденцій) за методикою А.Мехрабіана.
2. Дослідження домінуючих емоційних станів (опитувальник Л.А.Рабінович).
3. Методики дослідження домінуючих базальних емоцій (Модифікована методика Т.Дембо. Методика емоційних циклів В.П.Сочивко. Методика «Дослідження експресії» Л.Є.Богіної).
4. Дослідження суб'єктивного контролю (шкала локусу контролю Дж. Роттера).
5. Дослідження наполегливості. Дослідження імпульсивності (тест-опитувальник В.А.Лосенкова).

Література: 1-3, 5, 7, 19.

Семінарське заняття № 5 (2 години)

Тема: «Пізнавальні процеси особистості»

Питання для обговорення:

1. Особливості відчуттів та сприйняття.
2. Загальна характеристика уваги.
3. Загальне уявлення про мислення.
4. Уява як основа творчого сприйняття.
5. Особливості розвитку мови

Література: 1-4, 6, 8.

Практичне заняття № 5 (2 години)

Тема: «Пізнавальні процеси особистості»

Питання для обговорення:

1. Оцінка яскравості-чіткості уявлень за методикою саморанжування (методика Д.Маркса)
2. Дослідження просторових уявлень методом хронометрії розумових дій» (методика Р. Шепарда).
3. Визначення індивідуальних особливостей уяви студентів та курсантів. Творча уява та її дослідження.
4. Використання даного факту при конструюванні проєктивних методик вивчення особистості типу ТАТ і тесту Роршаха.

Література: 1-4, 6, 8.

6. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин
1	Тема 1. Вступ до психології.	8
2	Тема 2. Предмет та науково-дослідні методи загальної психології.	8
3	Тема 3. Природничі основи психології.	8
4	Тема 4. Свідомість та підсвідомість людини.	8
5	Тема 5. Спілкування як соціально-психологічний феномен.	8
6	Тема 6. Потребностно - мотиваційна сфера особистості.	8
7	Тема 7. Темперамент та характер особистості.	8
8	Тема 8. Здібності.	8
9	Тема 9. Емоції та воля.	8
10	Тема 10. Пізнавальні процеси особистості.	8
Разом		80

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

- 1) взаємодія, вступ у комунікацію, здатність бути зрозумілим та толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості – диспути, доповіді, бесіди, командні проекти;
- 2) моделювання динаміки і вектору розвитку психокультури економіки – оцінювання результатів КППЗ;
- 3) пояснення та прогнозування соціально-культурних змін на основі аналізу соціально-психологічних закономірностей та математичних методів опрацювання інформації – поточне опитування, екзамен;
- 4) демонстрація соціально відповідальної та свідомої поведінки, слідування гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності – студентські презентації та виступи на наукових заходах, групова дискусія;

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Психологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для заліку (2 семестр)

Змістовий модуль 1 Теми 1-5	Змістовий модуль 2 Теми 6-10	Підсумковий контроль (залік)
40%	60%	100%
8 тиждень	16 тиждень	Залікова неділя

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)

35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Опорні конспекти лекцій;	1-10
2.	Навчальні посібники; Кейси	1-10
3.	Силабус;	1-10
4.	Збірка тестових і контрольних завдань для поточного оцінювання навчальних досягнень студентів;	1-10
5.	Засоби підсумкового контролю (комплект тестових завдань для підсумкового контролю)	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

- Знання-Прес, 2007 . – 510 с.
 2. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Варій – [3-те вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009 . – 1007 с.
 3. Варій М. Й. Психологія : навч. посіб / М. Й. Варій - Київ : Центр учб. літ., 2016 . - 287 с.
 4. Дрозденко, К. С. Загальна психологія в таблицях і схемах : Навч. посібник / К. С. Дрозденко. – Київ : Професіонал, 2004 . – 304 с.
 5. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник / С. Д. Максименко - К.:ЦУЛ, 2004 . - 272с.
 6. Максименко С. Д. Соловієнко В. О. Загальна психологія : навч. посібник / С. Д. Максименко - К.: Форум, 2000 . - 544с.
 7. Харченко С. В. Вступ до загальної психології : навч.посібник / С. В. Харченко - Х. : ХНУВС, 2009 . - 192 с.

Допоміжна література:

9. Тодорова І. С., Павленко В. І. Психологія і педагогіка : навч. посібник / І. С. Тодорова - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 227 с.
 10. Ушакова І. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій / І. М. Ушакова - Х. : НУЦЗУ, 2016. - 191 с.

Інтернет-ресурси:

11. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>
 2. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>
 13. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>
 14. Електронна бібліотека Наукова періодика України <http://www.irbisnbuv.gov.ua/>